

Олена ГАСЬКЕВИЧ

Особисте життя видатних людей завжди є об'єктом пильної, а, часом, і нездорової уваги не лише дослідників, а й різноманітних поціновувачів і опонентів таланту. Численні дослідники і публіцисти не раз задавалися питанням, чому ж Юліуш Словацький так і не одружився? Його «вихідні дані» були досить не поганими: Хоч і не багатий, але й не жебрак. (Зібраних його покійним батьком грошей вистачало на скромне утримання поета за кордоном). Безперечно – талановитий, досить гарний – як раз у «романтичному дусі», який був тоді «в тренді», - Юліуш Словацький міг би бути бажаним женихом. Однак – не склалося. Деякі сучасні публіцисти дошуковуються причин самотності генія у впливі його матері, мовляв, жодна жінка не дотягувала до ідеалу пані Саломеї. Погодитися із цим твердженням можна лише частково. Так, жоден поет не поєднав своє ім'я з ім'ям матері, як це зробив Юліуш Словацький. Їй він присвятив найтепліші рядки поезій, до неї «білий голуб смутку» носив з усього світу листи, що стали взірцем епістолярії. „Мамо, ти найкраща з матерів. Коли ж я тебе, мамо, обійму, коли ж кинуся перед тобою на коліна і скажу тобі, що ти була моїм Богом – ангелом-охоронцем життя мого!» [1]. „Пам'ятаєш, Мамо, раз колись, у квартирі математиків, служниця запитала мене, яка із знайомих дам здається мені найвродливішою, я відповів, що ти, мамо, – найвродливіша з-поміж усіх знайомих дам. Знаєш, мамо, у спогадах моїх, ти знову така, якою була в дитячих очах». [2] Ідеалізація, – мама найкраща, не має місця іншій жінці, бо на цьому місті є мама. Такий стан речей безумовно говорить про незавершену сепарацію від матері.

[3]

Усі діти залежні від своїх батьків. І дорослішання - це шлях від залежності до самостійності. Тому, одне з головних батьківських завдань – навчити дитину бути самостійною, такою, що може відокремитись і почати жити власне доросле життя. Однак, це може бути не такою просто, як здається на перший погляд. Юліуш, - єдиний син ще досить юної Саломеї, отримує весь її час, усю її увагу, турботу та любов, якої виявилось забагато для маленького хлопчика, і яку сучасні психологи називають гіперопікою. Так, надмірна присутність матері в житті, що призведе до дистанціювання і ідеалізації її образу на відстані, може бути підтверджена тим, що лише, будучи вже важко хворим, Юліуш знайшов час і можливість єдиний раз зустрітись із матір'ю після вісімнадцятирічної розлуки. Особа матері стала ідеалізованим символом, прихистком, до якого поет-вигнанець звертався у моменти смутку і невпевненості. В реальному ж житті пані Саломея «тиснула» на нього, дошкуляла вимогами і, Юліуш, живучи за кордоном, зовсім не спішив зустрітись із любою матусею, обмежуючись листуванням, щоправда, регулярним і щирим. З роками, напевно, виник і страх перед неминучим розчаруванням від зустрічі ввіч-на ввіч. Пані Саломея залишалася в його уяві «першою дамою Кременця» - молодого і гарного. Зрештою, пані Саломея була старшою від свого талановитого одинака усього на 17 років, то ж, не дивними є спроби деяких сучасних публіцистів наділити Юліуша «комплексом Едипа», про який він, мабуть, і не здогадувався.

Близькість з мамою у дорослому віці це чудово, але, незавершена сепарація не має нічого спільного з близькістю. Адже, якщо психологічна сепарація відбулася, чоловік перестає бачити матір у своїй супутниці. Проте, деякі факти біографії, такі, як: беззаперечна впевненість в правоті матері, її поглядів та рішень; відсутність в неї недоліків; святість матері та порівняння її з коханими жінками; залучення матері до участі в особистому житті, такі, як: пошук партнерки; орієнтація на її настанови та її життєвий досвід; уникнення з нею конфлітів, проте, виміщення пасивної агресії на коханих жінках, через величезну кількість пригніченої агресії на маму - все це – ознаки не пройденої сепарації, важливого процесу, що визначає емоційну зрілість, здатність спиратися на себе, а, в подальшому, і психічне здоров'я, розвиток особистості та стосунки Юліуша з протилежною статтю.

[4]

Зрештою, це несвідоме прагнення самотності було наслідком надмірної опіки і «жіночого» виховання сина-одинака: «Вихований серед жінок, я прагнув якнайшвидше вирватися з їхніх рук – і бути самотнім». Дана цитата може бути проаналізована з двох різних сторін. З одного боку – як свідомий вибір дорослого чоловіка. Але з іншого, це історія про страх бути поглиненим жінкою у близьких, здорових стосунках. Адже мати приділяла занадто багато опіки, що викликало в Юліуша несвідомий страх бути злитим з нею.

І, в дорослому віці, даний страх перемістився в площину стосунків з коханою жінкою. Причому, звичка до безмежної любові з боку жінки-ідеалу призводить до пошуку материнських якостей в партнерці, прагнення відтворити патерн стосунків, який був із матір'ю. Виникає залежність від жіночого кохання

[5]

, щ о, в свою чергу, конфліктує з бажанням вирватись із надмірної близькості. І тут постає проблема кордонів. Невибудовані особистісні кордони з матір'ю призводять до нерозуміння кордонів своїх та чужих, що робить Юліуша то м'яким і поступливим, то і агресивно-аб'юзивним у стосунках. Ще один цікавий факт - першими двома коханнями були панни, старші за нього. Так, напівдитяча закоханість зовсім юного поета у, старшу від себе на 6 років, дочку відомого польського вченого хіміка, Людвіку Снядецьку, наклала відбиток на його подальші стосунки з жінками. Перше невзаємне кохання могло

вкорінити ідею про недосяжність ідеалу. А також вплинути на застрягання на стадії сексуальності, де платонічна любов звеличувалась над реалізацією статевого потягу (що також могло бути більш притаманним епосі XIX століття).

Нічого дивного, що Людвіка не відповіла на почуття юнака, адже йому було тоді лише 16 і безтямна закоханість лише дратувала дорослу панну, їй було нудно із малолітнім залицяльником. Для Юліуша ж, екстравагантна, оригінальна і розумна Людвіка була втіленням божества, він млів, страждав, мало не непритомніючи в її присутності. Згодом Юліуш намагався помститися за своє знехтуване кохання на дівчатах, які мали до нього світлі і щирі почуття. Проте, тут вже питання до дівчат - що було у їх життєвому досвіді та вихованні такого, що їх приваблювало холодне і зловживаюче ставлення юнака?

» Жертвою» зраних амбіцій Юліуша стала, ні в чому не винна. молоденька дочка власника друкарні, Кора Пінар. Їх платонічний роман приніс поетові цілком конкретну вигоду, – за друк поезій Юліуш заплатив на третину дешевше ніж його вічний суперник Міцкевич. «Із ввічливості я якось сказав Корі, що кохаю її. Вона мені призналася, що теж мене кохає – тоді запитав її – що вона вчинить, коли перестану її кохати – [Кора] відповіла мені, що отруїться або втопиться [...]».

[6]
Ці необачні слова молоденької дівчини мали зворотній ефект. Словацький постановив довести дівчині, що її слова про самогубство – звичайнісінькі теревені. Наш поет, уявляючи себе, мабуть, мало не Фаустом, діяв як звичайнісінький аб'юзер, випробовуючи нерви бідолашної «гойдалкою» почуттів, вередуванням та холодністю. Можна припустити, що гарненька Кора викликала у Юліуша цілком закономірні еротичні почуття, а, оскільки, в той час і у тому середовищі, єдиним шляхом для їх реалізації могло б бути одруження – він, таким чином, сублімував свій потяг. Стосунки закінчилися з від'їздом молодого поета у Дрезден. Поважних наслідків вони не мали, все звелось до заплаканих очей бідолашної Кори.

Для поета надзвичайно трепетним було спостерігати перші прояви жіночності, невинного кокетування молоденьких дівчаток. Він із ніжністю описує матері маленьку служницю із франкфуртського готелю, що, здавалося закохалася у нього; 13-річну дівчинку, що прислужувала на обіді у приятеля Зенковича, і подарувала поету букетик запашного горошку, 6-річну племінницю Еглантини Патей, Матильду Фарйон, яку він, жартома

,
називав своєю дружиною. Щовечора

,
вона бігла під двері його кімнати у пансіонаті, гукаючи

:

«На добраніч!», дарувала букетики фіалок, а поет намагався «умеблювати їй голову», навчаючи малювати та оповідаючи історії про створення світу

.

Те, що його зворушували події та речі, які в інших не викликали великого підйому, може говорити про екзальтованість характеру Словацького.

Так, екзальтовані особистості нерідко знаходять своє призначення в творчих професіях, володіють художнім або письменницьким талантом. Здатність захоплюватися, відчувати щастя, рад

і
ст
ь
, насолод
у, а також
легк
ий
прих
ід
у
захват від радісних подій і
у
повний
відча
й
від сумни
х - це ознака даного типу.

Спостереження за дівчатами, за тим як вони зростають та поведяться, можуть також свідчити про замилювання дитиною з батьківської позиції. Факт навчання дівчаток також може говорити про потребу поета у передачі знань, наставницькій ролі, тощо (в залежності від того, який період він переживав у даний час).[7]

Складними були й стосунки Юліуша Словацького із Еглантиною Патей. Еглантина – дочка власниці пансіону, в якому поет проживав у Женеві. Добра, розумна і роботяща Еглантина прикипіла серцем до самотнього емігранта, ненав'язливо намагалася бути йому помічною, створити затишок. Завдяки своєму швейцарському темпераменту, вона, доволі спокійно, зносила усі примхи поета, вважаючи їх неодмінною частиною його романтичної натури, дарувала невеличкі подаруночки, оточувала турботою, всіляко догоджала. Із властивою собі безпосередністю, вона, навіть, ні з того ні з сього,

подарувала йому на день народження золоту обручку, чим дещо спантеличила юнака. Знаючи, наскільки Юліуш цінує свою матір, вона писала добрі, теплі листи до пані Саломеї. Еглантіна була на кілька років старшою від поета, що дало йому привід, зовсім неслухно, називати її старою панною. Юліуш ласкаво дозволяв вродливій дочці власниці пансіонату кохати себе, отримуючи при цьому невеличкі бонуси, що також нагадує програвання дитячо-батьківського сценарію. Як і з матю, Юліуш почував себе зручно в ситуації опіки. Так в юнгіанській психології існує термін *puer aeternus*, [8]

що використовується для характеристики творчого чоловіка, захопленого своїми мріями та фантазіями, який багато бере, але не вміє рівно віддавати, який не готовий приймати серйозні рішення та брати відповідальність. Такий чоловік може зберігати підліткову психологію навіть у дорослому віці. І, будучи сповненим життя, він може не помічати емоційної спустошеності свого близького оточення.

Можна сказати, що поет використовував Еглантину емоційно, концентруючи на собі її увагу та роблячи дівчину повірницею усіх його страждань – реальних та уявних. Втім, Юліуш і сам узалежнив від доброї, всерозуміючої дівчини, він потребував її, сумував, коли вона ненадовго відїхала в гості до дядька. «Після відїзду Еглантини – сумно мені дуже. Вона мала наді мною якусь домінуючу владу сестри. Коли засмутить мене якийсь лист – якась звістка лиха вжалить – вона уміла з мого обличчя прочитати смуток – і завжди мусив я їй висповідатись – а після сповіді ставало легше». Женева, 6 червня 1834 р. Бідолашна Еглантіна виконувала роль «камізелки», в яку можна було поплакатися, вона розраджувала, підтримувала, співчувала. Але... роль сестри-порадниці – глухий кут, з якого майже не можливо перейти на інший щабель взаємин чоловіка і жінки.

Так вони й жили, до моменту, коли на горизонті з'явилася не дуже гарна, зате молодша, багата і талановита Марія Водзінська, на яку увага Юліуша поступово переключилася. Ситуація виникла нездорова, Еглантіна ревнувала, геть втративши свою швейцарську стриманість, розхворілася. Юліуш злився і, пославшись на матеріальні труднощі, врешті зїхав із квартири

Це не був цинічний крок колекціонера жіночих сердець. Юліуш писав: «Зі смутком їду. Таке маю відчуття, ніби щось, що клеїлося впродовж двох років, не склеїлося...». «Нудить мене цей дім, де я жив, – і засмучує думка, що цей дім стане мені чужим». [9]

З Еглантиною він ще потім зустрівся у Парижі. Виховання змушувало його приділити дівчині увагу, бути «гідом», знайомити із містом. Холодна атмосфера культурної столиці Європи позбавила Еглантину тієї «домінуючої влади сестри», яку вона мала над поетом на своїй території. Тут Юліуш сприймав її як набридливу провінціалку, далеку родичку, якої хотілося якнайшвидше спекатися. Зазначимо, що, з часом, Еглантіна вийшла заміж за хорошу людину, прожила довге життя і до смерті зберігала пам'ять про молодого, екзальтованого чужинця. Проте, Юліуш далеко не завжди був жорстокий із жінками.

Навпаки, часто намагався оточити увагою непомітних, негарних чи занадто скромних панянок, які не мали успіху у протилежної статі. «Вечір був досить веселий. [...] Я танцював здебільшого з тими паннами, яких ніхто не хотів узяти до танцю».

[10]

Можна також припустити, що через відсутність сепарації та ідеалізацію матері, Юліуш мав полярні уявлення про образ жінки, які могли стати на заваді створення гармонійних стосунків. Так, класичне уявлення про даний феномен - це образ "Пресвятої Діви Марії" та трансформованим із нього середньовічний культ Прекрасної Дами

(
образ,
на який моляться і
статевий потяг до божества неможливий
) і
"пові
ї
" (
яка створена для інтимних стосунків, проте її
не
обирають для створення сім'ї)

[11]

.

«Послухайте – оповім Вам чесно ті два дня мого життя – хоча, можливо, повага до Мами наказувала б мені про деякі речі промовчати... Я збожеволів через одну молоду француженку, яка, здається, теж через мене втратила голову ...Ця нова Форнарина зачарувала мене – бо ніколи я про таку красиву і не мріяв у навіть у гарячкових снах». [12]

Перепохвнений емоціями, шаленством чуттєвого кохання, Словацький ділиться із мамою, нехтуючи почасти правилами благопристойності. Однак, він навіть не називає коханку по імені, величаючи її іменем подруги Рафаеля, чий образ художник увічнив у своїх роботах. Мабуть, особистість цієї безіменної красуні була настільки неважливою, що Юліуш не завдає собі труд її назвати її на ім'я. Хто вона? Субретка? Швачка? Покоївка? Ми так і не дізнаємося. Подібне захоплення спіткало поета і сім років пізніше, у Флоренції, де він захопився сапфіроокою дівчиною, схожою на міфічну наяду. Розставання із нею несподівано виявилось для поета болючим, та тверезий розум переважив. «Тепер, нарешті я призначив день від

їзду і вже ж я сам себе не підведу. Зрештою, я боюсь цієї закоханості в просту дівчину, яка, в кінцевому результаті, могла б позбавити мене сили характеру і підштовхнути до якихось безумств, – мене, який до цього часу на прив'язі тримав своє серце і проводив життя чистіше від інших, знаходячи у цьому як горду втіху душі.

[13]

. Словацький опирається спокусі стати Пігмаліоном, хоча, мрій про свою Галатею не полишає. «Колись, нарешті, я знайду собі якусь Форнарину, прекраснішу від тієї, що малював Рафаель, коли, незважаючи на спротив розуму, закохаюся із усією пристрасстю мого серця, огорну моє божество в ідеальні шати і, із зовсім простої істоти, зроблю собі роман, що закінчиться сльозами, але залишить враження настільки глибоке, що спогаду про нього вистачить, аби наповнити мріями усі імлісті зимові дні, які мені ще треба пробути на цій землі».

[14]

Рафінований естет, Юліуш Словацький завжди захоплювався жіночою красою. У листах до матері він, від початку своїх блукань по світу, детально описував вроду прекрасних саксонок, зграбних флорентійок, дещо нахабних і простолінійних італійок, схожих на білі троянди англійок, екзотичних красунь Сходу...Одного разу він майже закохався у прекрасну, мов німфа Ніагари, американку. Відштовхнула ж нашого романтика її надмірна веселість. Класична білозуба американська посмішка – не те, чим можна спокусити поета-романтика. Його радше вабила таємнича меланхолійність, навіть поєднання вроди і каліцтва, як у красуні на милицях, що зустрілася Юліушеві на цвинтарі Пер Лашез.[15]

З 1933, і впродовж наступних кількох років, Словацький намагався тісно «тусуватися» із вельможною родиною Водзінських, а страшенька Марія подобалась йому все більше і більше. У листах до матері поет стверджував, що закоханий, і Марія відповідає йому взаємністю. Щоправда, сама Марія згодом усе заперечувала, і згадувала поета із виразною антипатією. У аристократів Водзінських Юліуш сприймався як манірний і претензійний провінціал із завищеною самооцінкою. Юліуш обезсмертив Марію поемою «В Швейцарії» та кількома ліричними поезіями, зокрема «Стокротки». Туга за великим почуттям часто навідувала поета. „Страждаю...бо мені треба відчувати, що хтось кохає мене міцно і безкорисливо». І, хоча Юліуш очікував до себе абсолютної безкорисливості у коханні, в 1837 р., у Флоренції, сам він мало не потрапив у «золоту клітку», спокусившись мільйонним приданим негарної, та ще й поганой вдачі, Александри Мощенської, яка, можливо, задля забави, захопилася екзальтованим поетом із палаючим поглядом бездонних очей. Батько, що у всьому потурав коханій дочці, натякнув Юліушеві на можливість одруження. Як тут було встояти перед щастям, що, здавалося, само пливло до рук! Юліуш став часто бувати у їх «домі егоїзму і холоду, сповненого атмосферою золота», сам не знаючи що йому чинити, аби оточуючі не звинуватили його в користолюбстві. «Вона мала мільйони я ж не міг дати їй нічого, навіть серця»[16]. Почалися інтриги, плітки, і Юліуш застосував перевірений спосіб – спішно від'їхав, облишивши надії на багате життя. Александрі ж присвятив два сонети, в яких він проклинав холодну, як мармур, панну, що ногою топче серце поета. Несподівана смерть Александри звеличила її в очах Юліуша. Адже, у романтизмі, смерть коханої – чи не найкращий фінал любовної історії. Далі Словацький згадував про неї мало не з любов'ю.

У зрілому віці Юліуш зблизився із знаною красунею, майже своєю землячкою і ровесницею, Йоанною Бобровою, заміжною дамою, матір'ю двох дочок – Людвіки (1825) і Зофії (1830), яка, до того ж, нещодавно пережила бурхливий роман із іншим великим польським поетом – Зигмунтом Красінським. Із Словацьким познайомилися ближче у Парижі, він поїхав за нею у Франкфурт, намагаючись лікувати її, зранене Красінським, серце. Бідолаха, намагався здобути її прихильність, читаючи свої поезії, зокрема, „Beatryksenci”

”. Це досить самовпевнений крок поета, враховуючи, що, після трагічного розставання із Красінським, Йоанна могла мати «алергію» на поетів. «Я шаленів – кохав – літав за примарою щастя в різні сторони – плакав – сміявся, як щаслива людина - я жив!» [17]

Ця любов самотнього чоловіка до одруженої жінки спалювала його чоловічу енергію, яку він скеровував на завдання, що ніколи не могло бути реалізоване. Складається враження, що йому приємно підтримувати самообман і поета цікавив сам процес, а не досягнення мети, він концентрувався на власних переживаннях, тримався за ілюзію, що служило наснагою для творчості. До Бобрової Юліуш написав романтичного листа – звіт про поєдинок із літературним критиком Ропелевським, згадав про намір прислати троянду, куплену по дорозі на дуель. Поєдинок закінчився примиренням сторін, то ж троянда послана не була, оскільки «у вогні не побувала». Приязнь тривала аж до смерті поета. За переказами, Боброва, що на той час вже повернулася на батьківщину, в день його смерті, побачила обличчя Юліуша у дзеркальці, колись ним подарованому.

Теплі і приязні стосунки складались у поета і з дочками Йоанни. Вони стали адресатками його поезій. А вірш «В щоденник Зоськи Бобрувни» – і досі лишається одним із програмних творів Юліуша Словацького. Стосунки із Зоською були дружньо-покровительськими.

Юліуш не планував залишатися самотнім. Він мав традиційні уявлення про своє майбутнє сімейне життя, про що і писав у листі до матері. «Я колись повернусь, а якщо ні – знайду собі закордоном гарну – добру – навіть, може, багату дружину... буду мати синів, дочок [...] [18]. Якби Юліуш залишився жити на батьківщині, так воно мабуть би і сталося. Матуся подбала би про відповідну партію – і Юліуш, почасти під впливом оточення, одружився б та й жив би собі в міру щасливо, як його дядечко Теофіл. У виборі дружини він, напевно, покладався б на думку матері, у листах до неї нерідко згадував знайомих дівчат: «Мамо, дорога, ти мене сватай – і вихваляй, як можеш, свій поганий товар» [19]

На чужині, відданий лише собі, самотній, із нестабільним доходом, хворобливий і

екзальтований інтроверт, він так і не наважився на цей крок. Словацький міг би повторити долю інших двох геніїв польського романтизму – Зигмунта Красінського, який одружився під невблаганним тиском батька-генерала чи Адама Міцкевича, який остовпів і здався під напором екзальтованої Целіни Шимановської. Юліуш був романтиком і у творчості і в житті. А романтизм передбачає життя на піку емоцій. Кохання, пристрасть – так, але стабільне сімейне життя? Діти? Хвороби? Пелюшки і каструлі?! Ні і ще раз – Ні! Найоптимальнішим варіантом для романтика є смерть обраниці. Тоді її можна безмежно оплакувати, шукаючи милий образ у інших. Юліуш це підсвідомо розумів. «Бачив я здалеку Віктора Гюго [...] У його постаті зовсім не видно геніальності.– Звичайнісінький товстун. В особистому житті щасливий – має дружину, дітей трійко – а все це не на руку романтичній поезії»

[20]

Під час романтичної подорожі на Близький Схід, у Каїрі, поет бачив невольничий ринок. Око зауважило прекрасну абісинку, за яку давали 1000 франків.[21] 200 років тому торгівля людьми нікого не шокувала, була органічним штрихом в східному колориті. Невільниця, закохана у свого володаря – тема, що дуже часто зустрічається у романтичній літературі. Вона, зазвичай, була альтернативою великого нещасного кохання свого пана і володаря, який, перенісши болісну втрату коханої (або ж її зраду), знаходив втіху в обіймах покірної екзотичної красуні. Ні, наш поет не збирався здійснити цю ризиковану покупку, на це б йому не дозволив здоровий глузд та напівпустий гаманець, ну, але ж помріяти – можна!

Кого тільки не приписували Юліушеві пізніші дослідники його життєвого шляху! Йому лестила увага дуже багатії, гарної поціновувачки мистецтва княжни Survillers, що радо приймала поета на своїх вечорах. Юліуш дякував матері за виховання, манери, що не осоромили його у вищому товаристві. Таке знайомство викликало ревність у залицяльників багатії вдови, Юліуша це тішило, але не більше.

Релігійно-містичні настрої, що опанували Юліушем з 1840-х років, змусили пані Саломею неабияк розхвилюватися. Така зміна характеру одинака забирала у останню надію дочекатися невістки та внуків. На її стривожені питання син відповідав, мовляв ні, мамо, я не збираюся стати ксьондзом. Хоча, типаж майбутньої дружини кардинально змінився. «Якщо ж ти, дорога моя, приготуєш яку добру дружину і за руку її введеш та посадиши коло мене за великодній стіл, я не відвернуся від неї скривившись, хіба що вона скривиться, на мій вигляд, – трохи постарілого на божій службі солдата».[22] Його вже не цікавить байроніста, він шукає у жінці перш за все – доброти простоти й сердечного спокою.

Мрії про щасливе сімейне життя, хоч ідеалістичні і ефемерні, не полишали поета протягом усього його недовгого життя. Він декларував матері своє прагнення сімейного щастя, хоча образи його видаються загальними і якимись буколічними і пасторальними: «Коли я дивлюсь на Везувій, на білі будиночки біля його підніжжя, над морем, думаю, що можна було б в одному із цих будиночків проводити щасливе життя – треба було б тільки статків втричі. Тоді б Ти, моя дорога, мала б помешкання з садком, повним троянд, тюльпанів та анемонів– я мав би також тиху і затінену зеленими жалюзями майстерню, човен з білим вітрилом на морі, коня – а потім, може, милу і добру дружину, рожевих дітей – а потім, нехай би хоч і попіл присипав наші могили.».[23]

Для життя Словацькому необхідна була свідомість, що його люблять. Сам від міг закохуватися, мабуть, здатен був і на одноразовий жертвний вчинок, але, на працю над удосконаленням стабільних стосунків, «будівництво» сталих партнерських відносин, наш поет-романтик навряд чи був здатен. «Визнаю Тобі також, моя дорога, що мені бракує підпорки... Підпоркою називається у мене...важко це мені пояснити...щось, що мене кохає...щось, що мене боронить від думки, що я самотній на світі – якась постать, що дивиться зі сльозами в моє замислене чоло і очі.»[24] .Судячи з цих слів, він радше був готовий брати, ніж віддавати, була потреба «підживлюватися» чийось коханням, при чому джерело кохання тут не було важливим.

Те, що наш поет не став героєм скандальної світської хроніки і не уславився численними любовними пригодами, стала його вроджена цнотливість, джерелом якої, були, однак, не стільки християнські чесноти, а радше – гордість і фізична гидливість, що не давали йому поринути у вир чуттєвих насолод. Згадаймо, як під час відвідин Помпеї, «...гід запровадив мене до найпотаємніших закомарків дому поета, показуючи мені – різні безсоромні і розпусні малюнки. О! Поете стародавній! Не жаль, що тебе вкрило забуття, а дім твій попіл завалив!» .[25] Окрім того, Юліуш Словацький надзвичайно цінував свободу духу, боявся узалежнитися від будь-чого чи будь-кого. Будучи вже важко хворим, наш поет навіть не погоджувався приймати ліки, що б не стати від них залежним, тим паче, він інстинктивно уникав тривалих близьких стосунків, аби не стати невільником пристрасті.

Анотація

У рефераті розглядаються особисті стосунки Юліуша Словацького з протилежною статтю як фактор впливу на його творчість. Незавершена психологічна сепарація від матері, що вплинула на розвиток особистості поета та його стосунки із жінками. Драматична юнацька закоханість у, старшу від себе, Людвіку Снядецьку, вкорінило ідею

про недосяжність ідеалу. Комфортна ситуація опіки у стосунках поета із Еглантиною Патей. Його поведінці притаманна залежність від жіночого кохання, що конфліктує із бажанням вирватись із надмірної близькості. Юліуш Словацький власним життям утверджував принцип романтизму, де прозі життя не було місця. У стосунках він радше був готовий брати, ніж віддавати, була потреба «підживлюватися» чийось коханням, при чому джерело кохання тут не було важливим. Словацькому притаманна вроджена цнотливість, джерелом якої, були – гордість і фізична гидливість.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Słowacki Juliusz. Listy do matki., opr. Zoifia Krzyzanowska. Wrocław. Wydawnictwo Zakładu Narodowego Ossolińskich T. XIII. 1959. CC. 105, . 426, 276, 86, 39, 295, 229, 226, 377.

2. Jung, C.G. (1968). The Collected Works of C.G. Jung Vol. 9 (1): The Archetypes and the Collective Unconscious. Edited by Mc Guire, W., Translated by Hull, R.F.C., 2nd Edition, Princeton University Press, Princeton, 3. – 461 pages.

3. Малер М. Процесс сепарации – индивидуации и формирование идентичности (М. Малер., Д. Мак-Девитт// Психоаналитическая хрестоматия. Классические труды.; [за ред. М.В. Ромашкевич]. – М., 2002.– С. 360

4. Норвуд Р. Жінки, які кохають до нестями – Х.: Віват, 2017. С. 320

5. / Карл Леонгард; Акцентуирование личности. Пер. с нем. Прс-дисп. И ред.. В.М. Блейхера. – 2-е узд. Стер.- К.: Вища шк.. 1989.– С. 375

Jung, C.G. (1968). The Collected Works of C.G. Jung Vol. 9 (1): The Archetypes and the Collective Unconscious. Edited by Mc Guire, W., Translated by Hull, R.F.C., 2nd Edition,

Princeton University Press, Princeton, 3. – 461 pages.

Ключові слова

Незавершена психологічна сепарація; особистісні кордони; «Пігмаліон»; цнотливість, чоловіча енергія; романтизм, свобода, містицизм.

□□□□□□□□□□□□□□□□ *Adnotacja*

W referacie podjęto problematykę relacji osobistych Juliusza Słowackiego z płcią przeciwną jako czynnika wpływającego na jego twórczość. Niedokończona separacja psychologiczna z matką wpłynęła na rozwój osobowości poety i jego relacji z kobietami. Dramatyczne młodzieńcze zauroczenie starszą od siebie Ludwiką Śniadecką zakorzeniło w nim przekonanie o nieosiągalności ideału. Komfortowa sytuacja opieki w relacji poety z Eglantyną Patey. Zachowanie Słowackiego charakteryzuje się zależnością od kobiecej miłości, co kłóci się z chęcią ucieczki od nadmiernej intymności. Juliusz Słowacki swoim życiem utwierdza zasady romantyzmu, gdzie nie ma miejsca na prozę życia. W związkach z płcią przeciwną bardziej był skłonny brać niż dawać, miał potrzebę żywienia się czyjaś miłością, przy czym źródło miłości nie było tu istotne. Słowackiego cechuje wrodzona cnotliwość, której źródłem była duma i obrzydzenie fizyczne.

Słowa kluczowe

Separacja psychologiczna

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА

Олена Гаськевич, старша наукова співробітниця музею Юліуша Словацького в Кременці. Закінчила Луцький Державний педагогічний університет ім. Лесі Українки за спеціальністю – українська філологія. Закінчила курси екскурсоводів при Київському Інституті Туризму. У 2007 році склала екзамен на знання польської мови на рівень С2. Авторка серії путівників по Кременцю, Почаєву, замкам та палацам Західної України (вид. В. Томчук, Львів (2007-2017 рр)).

[1] Słowacki Juliusz. Listy do matki., opr. Zoifia Krzyzanowska. Wrocław. Wydawnictwo Zakładu Narodowego Ossolińskich T. XIII.1959. С. 105

[2] Там само, С. 168

[3] Лакан Ж. Семинары. Книга 20, «Еще». М.: Логос/Гнозис, 2011.–С. 72

[4] Малер М. Процесс сепарации – индивидуации и формирование идентичности (М. Малер., Д. Мак-Девитт// Психоаналитическая хрестоматия. Классические труды.; [за ред. М.В. Ромашкевич]. – М., 2002.– С. 360

[5] Норвуд Р. Жінки, які кохають до нестями – Х.: Віват, 2017. С. 320

[6] Słowacki Juliusz. Listy do matki., opr. Zoifia Krzyzanowska. Wrocław. Wydawnictwo Zakładu Narodowego Ossolińskich T. XIII.1959. C. 72

[7] Акцентуирование личности. Пер. с нем./ Карл Леонгард; Прс-дисп. И ред.. В.М. Блейхера. – 2-е узд. Стер.- К.: Вища шк.. 1989.– С. 375

[8] Франц М.-Л. фон. Вечный юноша. Puer Aeternus. The problem of the Puer Aeternus.– М.: Классб 2009. – С. 384

[9] Słowacki Juliusz. Listy do matki., opr. Zoifia Krzyzanowska. Wrocław. Wydawnictwo Zakładu Narodowego Ossolińskich T. XIII.1959. C 253-257

[10] Там само, С. 243

[11] Jung, C.G. (1968). The Collected Works of C.G. Jung Vol. 9 (1): The Archetypes and the Collective Unconscious. Edited by Mc Guire, W., Translated by Hull, R.F.C., 2nd Edition, Princeton University Press, Princeton, 3. – 461 pages.

[12] Słowacki Juliusz. Listy do matki., opr. Zoifia Krzyzanowska. Wrocław. Wydawnictwo Zakładu Narodowego Ossolińskich T. XIII.1959. C C. 90

[13] Там само, С. 358

[14] Там само, С. 357

[15] Там само, С. 89

[16] Там само, С. 377

[17] Там само, С. 390

[18]. Там само, С.226

[19] Там само, С. 229

[20] Там само, С. 39

[21] Там само, С. 295

[22] Там само, С. 426

[23] Там само, С. 276

[24] Там само, С.276

